

Стрільців Олександр Михайлович,
завідувач наукової лабораторії
з проблем кримінальної поліції
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

СПОСОБИ ПРИХОВУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБАГАЧЕННЯ

Таке явище, як незаконне збагачення службовою особою, або особою, що уповноважена на виконання державних функцій зазнало розповсюдженості на всі сфери життєдіяльності суспільства. Незаконне збагачення є найбільш небезпечною формою корупції, і вже не є негативним фактором в діяльності службових і посадових осіб, а навпаки, це є можливістю «заплатити за послуги», прискорити та полегшити шлях для вирішення питань. Через призму кримінальних правовідносин, незаконне збагачення, надання неправомірної вигоди або підкуп особи становиться способом ухилення від кримінальної відповідальності, обрання більш меншого кримінального покарання, зміну рішення на користь певної особи, що породжує безкарність злочинних діянь і призводить до зниження довіри та авторитету правоохоронних органів і формування правого нігілізму.

Важливе значення для розкриття цього злочину набуває встановлення способів приховування незаконного збагачення. Вивчення досвіду з даного напрямку дозволив встановити наступні напрями приховування незаконного збагачення:

- а) джерел отримання (походження) протиправних активів;
- б) набуття активів;
- в) володіння (використання) отриманих активів.

До способів приховування джерел отримання (походження) незаконного збагачення належать:

– «випадковий» виграш у лотерею, розіграш призів (коштів) якої був як в Україні, так і в іншій державі;

– здійснення фіктивної підприємницької діяльності родичами фігуранта (наприклад, утримання збиткового масажного чи косметичного салону);

– отримання коштів у спадщину;

– повідомлення про нібито отримання кладу чи накопичення активів протягом певного періоду родичами;

– здійснення фіктивної підприємницької діяльності (наприклад, утримання збиткового масажного чи косметичного салону);

– взяття у кредит коштів у друзів, які не являються суб'єктом електронного декларування;

– купівля чужого винаходу та його оформлення на себе з подальшим отриманням дивідендів.

До способів приховування набуття активів належить:

– оформлення активів на родичів, друзів, партнерів по бізнесу чи на інші суб'єкти (наприклад, зберігання коштів на банківських рахунках інших осіб);

– надання (придбання, дарування) родичам коштовних подарунків;

– придбання активів за заниженою вартістю (наприклад, базова комплектація транспортного засобу чи наявність пошкоджень у неї);

– перерозподіл прав на різних етапах будівництва житлового чи іншого приміщення;

– розміщення коштів на рахунках не резидентів;

– виведення активів за кордон особисто, через посередників, з використанням фірм-одноденок з можливістю здійснення перед цим конвертації національної валюти в іноземну валюту.

До способів приховування володіння (використання) отриманих активів належить:

– придбання дешевих копій подібних на коштовні годинники, коштовності чи інші коштовні речі;

– здійснення операцій з купівлі-продажу коштовних предметів за готівку;

– зберігання коштів у готівці у тайниках чи сховищах;

– здійснення фінансових операцій з активами за кордоном (оплата коштовного відпочинку, оплата закордонного навчання дітей, оплата коштовного ремонту в квартирі, що знаходиться за кордоном тощо).

Татаров Олег Юрійович,

професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СТ. 366-1, 368-2 КК УКРАЇНИ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Кримінальний закон за будь-якої влади використовувався як засіб політичного переслідування. Не виключені такі випадки і в сучасній українській правовій системі, оскільки кримінально-правові засоби є найдієвішим інструментом політичної розправи. Цьому сприяє низка чинників, на окремих з яких хотілося б зупинитись більш детально. Свою увагу сконцентрую саме на одному з них – формуванні відповідного законодавства, яке дає можливість здійснення політичного тиску засобами кримінально-правової репресії.

Встановлення кримінальної відповідальності за «незаконне збагачення», яке часто називають також «несумірним багатством» або «непоясненим статком», та відповідальності за декларування недостовірної інформації у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування надає державі змогу, зокрема, переслідувати корумпованих державних службовців та